

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “ความต้องการประกันสังคมของคนพิการชายลพบุรี” ได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

แนวคิดเรื่องสวัสดิการ

สวัสดิการ หมายถึง ภาวะการกินดีอยู่ดี (well being) หรือการได้รับประโยชน์สิ่งของที่ทำให้เกิดการกินดีอยู่ดี ความหมาย อยู่ดี กินดี (well being) ในภาษาอังกฤษมีพัฒนาการมายาวนาน ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 จากคำว่า “fare well” ซึ่งหมายถึง การจัดการให้เกิดภาวะการกินดีอยู่ดี มีรายได้พอเลี้ยงชีพ มีปัจจัยสี่พอเพียง มีการศึกษาและบริการสาธารณสุข Glennerster (1997, pp. 3-4, อ้างถึงใน ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2549, น. 35-36)

ดังนั้น นิยามความหมายและแนวคิดของสวัสดิการจึงหมายถึง ภาวะการกินดี อยู่ดี มีสุข และมีสิทธิ ที่ต้องมีสิทธิก็เพราะว่าในสังคมทุนนิยมที่มีระบอบการปกครองประชาธิปไตยนั้น ถือว่าประชากรทุกคนในสังคมจะต้องมีสิทธิพื้นฐานทางสังคมที่จะต้องได้รับหลักประกันของชีวิต เพื่อให้ชีวิตของทุกคนอยู่ดี กินดี และมีสุข หรือหมายความว่า ทุกคนจะอยู่ดี กินดี มีสุขได้ ต้องมีสิทธิพื้นฐาน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิหรือถูกกลั่นแกล้งสิทธิ จะถูกลดโอกาส เช่นโอกาสทางการศึกษา โอกาสของการมีงานทำ โอกาสของการเข้าถึงปัจจัยการผลิต ฯลฯ

สวัสดิการสังคมในมิติที่แสดงสถานะแห่งชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน

สวัสดิการสังคม ในความหมายที่เป็นสถานะหรือสภาพแห่งชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนนั้นในบางตำราก็นำไปอธิบายเป็นสาขาของการบริการสังคมซึ่งถือได้ว่ากลับไปมองสวัสดิการสังคมแบบเป็นการกระทำ (action) หรือบริการ หรือแผน หรือนโยบาย ซึ่งไม่นับเป็นข้อที่ผิดพลาดทางวิชาการแต่ประการใด ในที่นี้ประสงค์ให้มองสวัสดิการสังคมในมิติที่แสดงสถานะแห่งชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนซึ่งจำแนกออกได้เป็น 7 ประการดังต่อไปนี้ (กิตติพัฒน์ นนทปัทมคุลย์, และ รัชนิกร โชติชัยสถิตย์, 2545, น. 37-40)

1. การมีสุขภาพที่ดี

ประชาชนควรจะได้รับ การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล การส่งเสริม และพัฒนาสุขภาพร่างกายจิตใจอารมณ์และสังคมอย่างทั่วถึงและทัดเทียมกันหากประชาชนในสังคมยังคงเจ็บป่วย ตาย หรือพิการด้วยโรคภัยไข้เจ็บที่สามารถป้องกันได้ไม่ยากก็ถือว่าประชาชนในสังคมนั้นยังไม่มีสวัสดิภาพสังคมในด้านของสุขภาพที่ดีหรือยังไม่มี การจัดบริการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพที่ดีพอ ประชาชนไทย พึ่งได้รับบริการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอย่าง สอดคล้องกับความต้องการอย่างทั่วถึง เสมอภาค และเป็นธรรม แม้ไม่มีคุณภาพดียิ่ง แต่อย่างน้อยที่สุดต้องมีคุณภาพเพียงพอที่จะป้องกันโรคภัยไข้เจ็บได้ รักษาพยาบาลโรคภัยไข้เจ็บ ส่งเสริม และพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง ปลอดภัยทำให้ไม่เจ็บป่วย และไม่พิการ อย่างเท่าเทียมกัน

2. การมีการศึกษาที่ดี

ประชาชนพึงได้รับบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาให้มีกระบวนการเรียนรู้ ได้รับ การถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรมและการเรียนรู้ทุกรูปแบบเพื่อความก้าวหน้าและการดำรงชีวิต อย่างมีคุณภาพอย่างมั่นคงปลอดภัย แม้ว่าจะมีข้อบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมหรือด้อยโอกาสพึงได้รับโอกาสทางการศึกษาโดยจัดเป็นการศึกษาพิเศษและ จัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่มีข้อจำกัดเหล่านั้น อย่างน้อยที่สุด คือการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความพิการ ความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ประชาชนชายขอบ ชนกลุ่มน้อย ผู้อยู่ในภูมิภาค ท้องถิ่นห่างไกล เป็น ผู้ด้อยโอกาสหรือแม้แต่เพศ วัย ต้องไม่เป็นเหตุให้ประชาชนผู้หนึ่งผู้ใดขาดโอกาสทางการศึกษา หรือได้รับบริการทางการศึกษาน้อยกว่าหรือด้อยกว่า ไม่เป็นธรรมหรือไม่เท่าเทียมกับประชาชน โดยทั่วไป

3. การมีที่อยู่อาศัย

การมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพในทำนองเดียวกัน ประชาชนทุกคนควรจะมีที่อยู่อาศัยตามแก่กำลังความสามารถของบุคคลที่จะได้มา อย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องทำให้ ได้รับความปลอดภัย ความมั่นคง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรมแออัด แวดล้อมด้วย มลพิษ หรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติ เสี่ยงต่อความเสื่อมเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ที่อยู่ อาศัยต้องทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีดำเนินชีวิตได้เป็นปกติและมีความสุขกายสุขใจตามสมควร

4. การมีงานทำ การมีรายได้ และสวัสดิการแรงงาน

ประชาชนที่มีสวัสดิภาพทางสังคมที่ดีต้องมีการมีงานทำ และเป็นงานที่ทำให้สร้าง รายได้อย่างน้อยในระดับที่เพียงพอแก่การดำรงชีพของตนและครอบครัว ต้องมีสวัสดิการที่ดีหรือ

อย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด ไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ และอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่สำคัญ ต้องไม่เสื่อมเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมาย ประชาชนต้องได้รับรายได้และสวัสดิการจากการทำงานอย่างเสมอภาคเท่าเทียมและยุติธรรม ต้องมีโอกาสรวมกลุ่มรวมตัวกันปกป้องผลประโยชน์ของตนในรูปของสหภาพแรงงานเมื่อไม่ได้รับความยุติธรรมในเรื่องรายได้ สภาพการทำงาน การจ้างงานและสวัสดิการแรงงาน ได้รับความคุ้มครองจากอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง สามารถร้องเรียนต่ออำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้อย่างสะดวกยุติธรรม กระบวนการและกลไกด้านแรงงานสัมพันธ์ต้องสามารถรองรับปัญหาและความต้องการของประชาชนด้านนี้ได้

5. การมีความมั่นคงทางสังคม

ระบบสวัสดิการสังคมระบบหนึ่งของรัฐบาลซึ่งจัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันแก่ประชาชนว่าจะได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจในระดับหนึ่งเมื่อเขาต้องประสบกับการสูญเสียรายได้ การไม่มีรายได้ การมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น และการมีรายได้ไม่พอเพียงในการดำรงชีวิต อันเนื่องมาจากการเสี่ยงภัยทางสังคม ซึ่งนอกเหนือความสามารถในการควบคุมและช่วยเหลือตนเองในระดับบุคคล และเป็นมาตรการของรัฐเพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้ของบุคคล ครอบครัว และการรักษามาตรฐานในการดำรงชีวิตในระดับตามควรแก่อัตภาพ (ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์, 2533, น. 26)

6. การนันทนาการ

ประชาชนในทุกสังคมมีกิจกรรมนันทนาการ ในองค์ประกอบของการมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ประชาชนต้องมีศิลปะการบันเทิง และการพักผ่อนหย่อนใจตามวัฒนธรรมและประเพณีของตน ประชาชนพึงได้รับการตอบสนองความสุขความพึงพอใจในด้านศิลปะ การบันเทิง และการพักผ่อนหย่อนใจอย่างมีคุณภาพ โดยกิจกรรมนันทนาการนั้นต้องไม่เป็นกิจกรรมที่ทำให้เสื่อมเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย ไม่ส่งผลเอารัดเอาเปรียบ กดขี่ข่มเหงหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สังคมควรส่งเสริมให้นันทนาการเป็นเครื่องนำมนุษย์ไปสู่การเจริญเติบโตของงาม สร้างบูรณาการในสังคม ตลอดจนเชื่อมโยงสังคมให้งดงามด้วยไมตรีและความสมานฉันท์ยิ่งขึ้น

7. การได้รับบริการสังคม

การได้รับบริการสังคม (social services) เป็นการให้บริการแก่ประชาชน เพื่อช่วยเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามสมควรแก่อัตภาพ ทั้งนี้ประชาชนอาจมีรายได้ประจำหรือไม่ก็ได้ บริการสังคมมีความแตกต่างจากบริการสาธารณะและการสาธารณูปโภคเพราะเป็นบริการที่เน้น

ส่งเสริมสวัสดิภาพทางสังคมที่ดีของประชาชนเป็นบุคคลมากกว่าการจัดสรรบริการทางกายภาพ หรือโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ความหมายของสวัสดิการสังคมในความหมายกว้างให้ภาพขององค์ประกอบย่อย ที่นำมารวมกันแล้วเป็นภาพรวมว่า ประชาชนทุกคนจะมีสวัสดิภาพสังคมที่ดี หรือสวัสดิการสังคมที่ดีหรือมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี โดยเฉพาะด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และความเป็นธรรมทางสังคม

ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์

แนวคิดความต้องการจำเป็น (needs) นักจิตวิทยาแนวมนุษยนิยม Maslow (1954, อ้างถึงใน สมยศ นาวิการ, 2533, น. 368-369) ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับ ความต้องการของมนุษย์ไว้ ดังนี้โดยธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนมีความต้องการอยู่ตลอดเวลาอย่างไม่สิ้นสุด และมีลำดับขั้นของความต้องการลดหลั่นกันไปถึง 5 ระดับ สามารถจัดตามลำดับขั้นได้ดังนี้

1. ความต้องการขั้นพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพ (Basic Physiological and Biological Needs) เป็นความต้องการในระดับต่ำทางร่างกายซึ่งจำเป็นต่อการอยู่รอดของมนุษย์ นั่นคือ ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การพักผ่อน การขับถ่าย การเคลื่อนไหวรวมทั้งความต้องการทางเพศ ความต้องการของมนุษย์ในขั้นนี้มักจะได้รับการตอบสนองในรูปของเงินเดือนหรือค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน เพื่อให้พนักงานไปใช้จ่ายหรือแสวงหาสิ่งจำเป็นขั้นมูลฐานของชีวิต

2. ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety and Security Needs) เป็นความต้องการที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญ เพราะมนุษย์ปรารถนาที่จะอยู่ห่างจากสิ่งที่เป็นภัย และอันตรายทั้งปวงต่อชีวิตไม่ว่าจะเป็นอุบัติเหตุ โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ รวมตลอดจนถึงความไม่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ นั่นคือมนุษย์ต้องการความมั่นคงหรือหลักประกันในการประกอบอาชีพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหลายองค์การมีการจัดโครงการต่าง ๆ เช่น ในด้านสุขภาพ อุบัติเหตุและชีวิต รวมถึงการเก็บเงินสะสม การให้บำเหน็จบำนาญเมื่อเกษียณอายุ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกปลอดภัยและมั่นคง และเกิดขวัญกำลังใจในการทำงานเป็นอย่างมาก

3. ความต้องการทางสังคม ความรักใคร่และความเป็นเจ้าของ (Social, Affiliative and Belonging Needs) มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ชอบการกระทำตอบโต้และอยู่ร่วมกับคนอื่นในสถานการณ์ที่เขาารู้สึกว่ามีส่วนร่วมและเป็นที่ยอมรับ ดังนั้นเมื่อความต้องการพื้นฐานทางกายภาพ

และชีวภาพ และความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคงได้รับการตอบสนองพอสมควร แล้ว ความต้องการในทางสังคม ความต้องการในความรักใคร่ และความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเริ่มมีบทบาท บุคคลโดยทั่วไปมักจะมีความต้องการในด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวบิดามารดา สามีภรรยาและลูก รวมตลอดจนญาติพี่น้อง นอกจากนั้นความต้องการนี้อาจตอบสนองได้ในสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันอบอุ่นกับเพื่อน โดยเฉพาะเพื่อนร่วมงาน และความรู้สึกที่ว่าเจนนั่นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นคนที่มีคุณค่าของกลุ่มที่เขาเป็นสมาชิก การได้รับมิตรภาพและความรักจากเพื่อนร่วมงานนั้นมีคุณค่าไม่น้อยไปกว่าการได้รับเงินเดือนสูง

4. ความต้องการการยกย่องและเป็นที่ยอมรับ (Esteem and Recognition Needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะมีคุณค่าในสายตาของผู้คนอื่นดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความสามารถที่แท้จริง ความสำเร็จ และความเคารพที่ได้รับจากผู้อื่น เป็นความปรารถนาที่จะมีความแข็งแกร่ง ความสำเร็จ ความเพียงพอ มีความมั่นใจเพื่อที่จะเผชิญโลก และมีความเป็นอิสระเสรีภาพ รวมทั้งความปรารถนาที่จะมีชื่อเสียงและเกียรติภูมิ มีความสำคัญ เป็นที่สนใจและยอมรับจากผู้อื่น

5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุดหรือความต้องการประจักษ์ตน (Self-Actualization and Self-Realization Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดที่มนุษย์อยากจะทำในสิ่งที่เหมาะสมกับตนและมีศักยภาพที่จะสามารถทำได้ เป็นความปรารถนาที่จะเป็นอย่างที่ตนอยากเป็นมากขึ้น สูงขึ้น ต้องการที่จะพัฒนาตนเองอย่างไม่หยุดยั้งในด้านความคิดและการสร้างสรรค์

นโยบายที่เกี่ยวกับคนพิการ

จากแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2544 ซึ่งมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 และให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 4 ด้าน คือ การแพทย์ การศึกษา อาชีพและการจ้างงาน และด้านสังคม คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ซึ่งแต่งตั้งตามความในพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549 โดยกำหนดให้ดำเนินงานในเชิงบูรณาการงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในทุกด้าน คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

พ.ศ. 2545-2549 แล้วเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 โดยได้วางแนวทางให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแผน และพันธะสัญญาที่ตกลงร่วมกันนานาประเทศดังนี้ (สุดา นุ่มพุ่ม, 2549, น. 10-14)

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่กำหนดสิทธิที่พึงได้รับ มีโอกาสรับบริการพื้นฐานทางสังคมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยให้ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา บนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องที่ส่งเสริมให้คนพิการได้รับโอกาส สิทธิการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นกฎบัตรถึงความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ในศักดิ์ศรีและคุณค่าของตัวบุคคล และในความเสมอภาคกันแห่งสิทธิของทั้งชายและหญิง ส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคมตลอดจนมาตรฐานแห่งชาติให้ดีขึ้น และมีเสรีภาพมากขึ้น

- แผนปฏิบัติการระดับโลกว่าด้วยเรื่องคนพิการ ได้รับการรับรองโดยสมัชชาใหญ่สหประชาชาติในการประชุมครั้งที่ 37 เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2525 เป็นวาระเพื่อการปฏิบัติและกฎมาตรฐานเกี่ยวกับคนพิการ ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาคนพิการ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดมาตรการอันจะเป็นผลดีแก่การป้องกันความพิการ การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ด้วยการตระหนักถึงเป้าหมายของการมีโอกาสและส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของคนพิการในชีวิตสังคม ตลอดจนการพัฒนาความเสมอภาคกับคนทั่วไปให้เป็นจริง ในแผนดังกล่าว ได้กล่าวถึงการมีงานทำของคนพิการว่าถ้าคนพิการได้รับการชี้แนะและการฝึกงาน รวมทั้งการจ้างเข้าทำงานได้ถูกต้อง คนพิการจะทำงานได้หลายอย่างตามที่ตลาดต้องการในหลายประเทศมีโครงการสร้างงานให้คนพิการ เช่น ในโรงงานอาร์กซ์และโรงงานผลิต การสงวนอาชีพ การจ้างงานในระบบอัตราส่วน การให้เงินสนับสนุน มีการปรับปรุงสถานที่ทำงาน เครื่องมือ เครื่องจักรและเครื่องใช้โดยใช้ทุนน้อยแต่คนพิการมีโอกาสทำงานได้มากขึ้น

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549

จากแนวคิดและแนวทางดังกล่าวจึงกำหนดทิศทางและประเด็นสำคัญของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2545-2549 ดังนี้

ปรัชญา มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน สามารถพัฒนาศักยภาพ หากได้รับโอกาสอย่างเสมอภาค เพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วิสัยทัศน์ คนพิการมีศักยภาพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และสร้างสรรค์ มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

แนวความคิดและทิศทาง ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศักยภาพคนพิการอย่างสูงสุด มีความเสมอภาคที่จะได้รับผลจากการพัฒนาเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปโดยสอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแผน และพันธะสัญญาที่ตกลงร่วมกันนานาประเทศ ดังนี้

เป้าหมายของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549 มีเป้าหมาย 11 ประการ คือ

1. คนพิการ ครอบครัวของคนพิการ ชุมชน และสังคมทั้งในเมืองและชนบททั่วประเทศมีเจตคติเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับคนพิการ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพิ่มขึ้นเพื่อส่งเสริมให้คนพิการ ครอบครัวคนพิการ ชุมชน และสังคมมีเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
2. คนพิการ ครอบครัวของคนพิการ ชุมชน และสังคม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทั้งภาครัฐ และเอกชนตระหนักรู้สิทธิ หน้าที่ และมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น
3. มีกลไกทางกฎหมาย เพื่อพัฒนา และคุ้มครองคนพิการให้มีความเสมอภาคกับคนทั่วไป
4. คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ และพัฒนาศักยภาพแบบบูรณาการทั้งทางด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม อย่างเต็มศักยภาพแต่ละบุคคลอย่างทั่วถึงสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละบุคคล
5. คนพิการ และผู้ปกครอง คนพิการในทุกท้องถิ่นรวมตัวเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

6. องค์การภาครัฐ และองค์การพัฒนาเอกชนเพื่อคนพิการดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยประสานแบบเครือข่ายกับองค์กรคนพิการ
7. คนพิการได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี
8. คนพิการมีงานทำเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี
9. คนพิการสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะ ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร และเทคโนโลยีได้ อย่างน้อยร้อยละ 20 ของบริการที่มีอยู่
10. คนพิการทั้งในเมือง และชนบททั่วประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ
11. คนพิการ และครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และประกอบกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

การกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการนั้น คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ทำให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดของการพัฒนา ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

จุดแข็ง การรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งขององค์กรคนพิการ ก่อให้เกิดกลไกการสนับสนุนการดำเนินงาน การติดตาม การตรวจสอบ และตอบสนองต่อความต้องการของคนพิการมากขึ้น นอกจากนี้คนพิการยังมีองค์ความรู้มากพอที่จะแก้ไขปัญหาของตนเอง มีศักยภาพหากได้รับการพัฒนา กระตุ้นและส่งเสริม จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาตนเองมากขึ้น

จุดอ่อน คนพิการยังขาดความรู้ถึงสิทธิและแหล่งการให้บริการที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง อีกทั้งครอบครัวของคนพิการยังไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคนพิการ

โอกาส กฎหมายรัฐธรรมนูญได้กำหนดพื้นฐานของการพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านสิทธิ ความเป็นธรรม ความเสมอภาค จึงได้มีการปฏิรูประบบต่าง ๆ ในสังคมให้คนพิการได้รับบริการพื้นฐานทางสังคม การคุ้มครองทางสังคม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของทุกฝ่ายในสังคม นอกจากนี้การพัฒนาองค์ความรู้ด้านคนพิการ กระแสความเป็นประชาธิปไตยและการพิทักษ์สิทธิมนุษยชนในระดับสากล ตลอดจนนโยบายการพัฒนาคนและสังคมที่เด่นชัดรวมทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เหล่านี้ล้วนมีผลต่อการขับเคลื่อนทางสังคมทำให้คนพิการมีส่วนร่วมและมีโอกาสมากขึ้นในการพัฒนาศักยภาพตนเอง

ข้อจำกัด ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการนั้นมีหลายประการ เริ่มจากเจตคติด้านลบที่ว่าความพิการเกิดจากเคราะห์กรรม สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ไม่เอื้ออำนวย โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสถาปัตยกรรมยังเป็นอุปสรรคต่อคนพิการในการมีส่วนร่วมทางสังคม องค์การคนพิการทั้งภาครัฐและเอกชนยังขาดประสิทธิภาพในการบริการ การเข้าถึงโอกาสอย่างเท่าเทียมในแต่ละพื้นที่และต่อเนื่อง ขาดการวิจัย และพัฒนากลไกและระบบอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว องค์การชุมชนท้องถิ่น ทำให้ครอบครัวมีความอ่อนแอในการแก้ไขและจัดการปัญหาสำหรับคนพิการที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การขาดการปรับปรุงหรือพิจารณาการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ จึงเป็นข้ออ้างการละเลยการปฏิบัติที่จำเป็นต่อคนพิการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (พค.), 2552)

กล่าวไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคลบุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพไม่สามารถกระทำได้ ทุกคนมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการสังคมอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ รวมถึงการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน การสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 (กระทรวงแรงงาน, 2552)

กฎหมายดังกล่าวปรับปรุงแก้ไขมาจาก พ.ร.บ. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ซึ่งเน้นการสงเคราะห์เป็นหลัก แต่กฎหมายใหม่เน้นการคุ้มครองและพัฒนาเป็นหลัก ได้แก่การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของ

คนพิการ โดยสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับคนพิการเข้าทำงาน รวมถึงจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนฯ กรณีที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงาน

การจดทะเบียนคนพิการ

พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการได้รับสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมาย คนพิการจึงสามารถยื่นขอจดทะเบียนคนพิการได้

สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ

คนพิการที่จดทะเบียนแล้วจะได้รับสมุดประจำตัวคนพิการเพื่อนำไปแสดงตัวในการขอรับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านต่าง ๆ รวมถึงการรับคำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ได้แก่

บริการทางการแพทย์ เพื่อแก้ไขความพิการ หรือปรับสภาพความพิการ ภายอุปกรณ์เครื่องช่วยต่าง ๆ และคำแนะนำปรึกษาทางการแพทย์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

บริการทางการศึกษา การเข้าเรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ ปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการศึกษา

บริการทางอาชีพ จัดฝึกอาชีพแนะนำการประกอบอาชีพ และให้กู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพ

บริการทางสังคม ให้คำปรึกษาแนะนำ บริการช่วยเหลือคนพิการและครอบครัวคนพิการที่มีฐานะยากจน รวมถึงเบี้ยยังชีพคนพิการที่มีสภาพความพิการมาก ไม่สามารถประกอบอาชีพได้

กองทุนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพคนพิการ

จัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 เป็นทุนสำหรับการจ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การส่งเสริมและการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การศึกษาและการประกอบอาชีพของคนพิการรวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการโดยจัดสรรให้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง ปัจจุบันดำเนินงานใน 2 ลักษณะคือการบริการให้คนพิการ และผู้ดูแลคนพิการกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพหรือขยายกิจการ รายละเอียดไม่เกิน 40,000 บาท และรายกลุ่ม กลุ่มละไม่เกิน 1 ล้านบาท ผ่อนชำระภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี โดยไม่คิดดอกเบี้ย

การช่วยเหลือผู้พิการตาม พรบ.ส่งเสริมชีวิตคนพิการปี พ.ศ. 2550 (กระทรวงแรงงาน, 2552)

คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ได้แก่ การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยกระบวนการทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสม ในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบ การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการการช่วยเหลือทางกฎหมายและการจัดหาทุนความว่าต่างแก่ต่างคดี ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภทตลอดจนบริการสื่อสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนบริการล่ามภาษามือ สิทธิที่จะนำสัตว์นำทาง เครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทาง หรือเครื่องช่วยความพิการใด ๆ ติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการเดินทาง และการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกการจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการการปรับสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการอื่นคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ และมีสิทธิได้รับการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและการเลี้ยงดูจากหน่วยงานของรัฐ

แนวทางปฏิบัติการเบิกจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพคนพิการ (สำนักงานเขตพระนคร, 2549)

1. สำนักพัฒนาสังคมจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานเขตตามแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ได้รับความเห็นชอบจากงบประมาณแล้ว
2. สำนักงานเขตวางฎีกาเบิกเงินตามบัญชีจัดสรรเป็นรายไตรมาสจากสำนักงานการคลังนำฝากเข้าบัญชีเงินฝากอุดหนุนทั่วไป สำนักงานเขต.....โดยถือปฏิบัติตามบันทึกที่ กท 1308/5226 ลงวันที่ 6 กรกฎาคม 2547
3. สำนักงานเขตเบิกจ่ายเบี้ยเลี้ยงยังชีพผู้พิการ โดยใช้ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ (ฉบับที่...) พ.ศ. ....และบันทึกสำนักงาน

กฎหมายคดีที่ กท 0405/4317 ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2548 เป็นรายเดือน ในอัตรารายละเอียด 500 บาท/คน/เดือน ในวันสิ้นเดือน เช่นเดียวกับการจ่ายเงินเดือนของข้าราชการและลูกจ้างโดยโอนเงินเข้าบัญชี (Posting system) หรือ BRP post ซึ่งผู้พิการเปิดบัญชีไว้ในนามของผู้พิการเอง หรือหากผู้พิการไม่สามารถเปิดบัญชีได้ ให้ผู้พิการหรือหน่วยงานคัดเลือกบุคคลในครอบครัว หรือผู้อุปการะเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารเพื่อรับโอนเงินแทนผู้พิการนั้น โดยต้องไปเปิดบัญชีประเภทออมทรัพย์ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาที่หน่วยงานได้ประสานไว้เป็นผู้โอนเงินเข้าบัญชีของผู้พิการ/ผู้เปิดบัญชีแทน และให้ใช้ใบโอนเงินเข้าบัญชีของธนาคารเป็นหลักฐานการจ่ายเงิน

4. สำนักงานเขตคัดเลือกผู้พิการตามหลักเกณฑ์การพิจารณาให้ความช่วยเหลือที่กำหนดไว้เสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือพิจารณาตามความเหมาะสม และเมื่อได้รับผลการคัดเลือกจากคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือแล้ว ให้ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมตั้งฎีกาเบิกถอนงบประมาณส่งฝ่ายการคลัง สำนักงานเขต โดยโอนเงินเข้าบัญชีผู้พิการที่เปิดบัญชีไว้

ผลการพิจารณาอนุมัติของคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือให้ใช้ในการเบิกจ่ายเงินทุกเดือน โดยไม่ต้องขออนุมัติทุกเดือน ยกเว้นเมื่อมีรายได้เสียชีวิต ให้สำนักงานเขตเสนอรายใหม่ให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติ และให้สำนักงานเขตนั้นงดเบิกเฉพาะรายเสียชีวิต และเมื่อได้รับผลการพิจารณา จากคณะกรรมการแล้วจึงเบิกเฉพาะรายใหม่

5. เอกสารประกอบการเบิกจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้พิการ ประกอบด้วย

5.1 ตารางบัญชีรายชื่อผู้พิการที่ได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ พร้อมเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไปเซ็นรับรองเอกสาร

5.2 คำร้องขออนุญาตการต่าง ๆ รายละเอียด 1 ฉบับ โดยผู้พิการหรือกรณีที่ผู้พิการไม่สามารถลงนามหรือประทับลายพิมพ์นิ้วมือได้ด้วยเหตุแห่งความพิการ ให้ผู้เปิดบัญชีแทนหรือ ข้าราชการ ไม่ต่ำกว่าระดับ 3 ของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตลงนามแทน

5.3 ให้ใช้สมุดประจำตัวผู้พิการเป็นเอกสารของผู้พิการ และสำเนาทะเบียนบ้านในเขตกรุงเทพมหานคร พร้อมรับรองความถูกต้อง

5.4 สำเนาทะเบียนบ้าน และสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้เปิดบัญชีแทน พร้อมรับรองความถูกต้องในกรณีที่เปิดบัญชีผู้พิการ เพื่อเป็นการลดจำนวนเอกสารและภาระงานของสำนักงานเขต เอกสารประกอบฎีกาเบิกเงินเดือนแรกจะต้องมีเอกสารประกอบตามข้างต้น

ครบถ้วนประกอบการขออนุมัติสำหรับการเบิกเงินในเดือนต่อ ๆ ไป ให้ถือบัญชีผู้พิการของเดือนแรกเป็นหลัก และให้สำนักงานเขตจัดทำเฉพาะบัญชีรายชื่อผู้พิการ และผู้เปิดบัญชีแทนที่มีการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น กรณีที่เป็นผู้พิการรายใหม่ทดแทนรายเดิมที่ตายหรือหมดสิทธิ์ ให้มีเอกสารประกอบการขออนุมัติและประกอบฎีกาครบถ้วนเฉพาะรายโดยระบุว่าแทนรายใด

6. ให้สำนักงานเขตรายงานผลการให้ความช่วยเหลือเบี้ยยังชีพผู้พิการให้สำนักงานพัฒนาสังคมทราบ ภายในวันที่ 5 ของทุกเดือน

หลักเกณฑ์การพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้พิการ

เกณฑ์การพิจารณาให้ความช่วยเหลือเบี้ยยังชีพผู้พิการ ให้พิจารณาตามลำดับดังนี้

1. ด้านความพิการ พิจารณาประเภทความพิการ เช่น ผู้พิการซ้ำซ้อน/ระดับความพิการ
2. ด้านสุขภาพ พิจารณาภาวะเจ็บป่วยของผู้พิการ
3. ด้านเศรษฐกิจ พิจารณารายได้ของครอบครัว
4. ด้านครอบครัว พิจารณาภาระความรับผิดชอบของครอบครัว
5. การคัดเลือกและสงเคราะห์ผู้พิการ สำนักงานเขตตรวจสอบการมีชีวิตอยู่ของผู้พิการ ตามตารางรายชื่อผู้พิการที่ขอรับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ และจัดทำข้อมูลรายใหม่ ตามจำนวนที่ได้รับการจัดสรร

องค์กรภาคเอกชนที่มีส่วนในการช่วยเหลือผู้พิการ มีดังต่อไปนี้ คือ

สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (2552) ได้ทำการช่วยเหลือผู้พิการ อาทิ สำนักงานจัดสรรสลากกินแบ่งรัฐบาลและสลากการกุศล (สำนักงานจัดสรรสลากกินแบ่งรัฐบาล, 2552)

มีหน้าที่รับผิดชอบและกำกับดูแล การจัดสรรสลากกินแบ่งรัฐบาลและสลากการกุศล การสงเคราะห์ผู้รับสลากฯ การเงินและการบัญชีสลากฯ ประกอบด้วย

1. การจัดสรรสลากกินแบ่งรัฐบาลและสลากการกุศล รับผิดชอบการไปรับสลากฯ จากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล นำมาจำหน่ายแก่คนพิการและผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้ว และทำบัญชีรายชื่อเป็นหลักฐาน
2. การสงเคราะห์ผู้รับสลากฯ รับผิดชอบการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พิการที่รับสลากฯ ไปจำหน่ายซึ่งประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อน การให้ทุนการศึกษาแก่นุตรผู้พิการ การสงเคราะห์เรื่องค่ารักษาพยาบาลผู้พิการและครอบครัว
3. การเงินและการบัญชีสลากฯ รับผิดชอบการรับและการจ่ายเงินสลากฯ การจัดทำบัญชีเกี่ยวกับสลากฯ การตรวจสอบและรักษาเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเงิน

สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้จัดเงินทุนกู้ยืมสำหรับคนพิการดังนี้ (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน, 2552)

วัตถุประสงค์

1. จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์เพื่อเป็นทุนสำหรับดำเนินงาน
2. ดำเนินการสังคมสงเคราะห์การแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาสังคม

เป้าหมาย

คนพิการทุกประเภท

คุณสมบัติ

เป็นคนพิการทุกประเภท

เงินกู้ อัตราดอกเบี้ย และการชำระคืน

ให้กู้ยืมเงินทุนเพื่อไปประกอบอาชีพรายละ 2,000-3,000 บาทโดยไม่คิดอัตราดอกเบี้ย และไม่กำหนดระยะเวลาชำระคืน แล้วแต่ความสามารถของคนพิการ และไม่ต้องมีการค้ำประกัน

มูลนิธิคุณากร (บริษัท 3 เอ็ม ประเทศไทย จำกัด, 2552)

มูลนิธิ คุณากร ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2528 โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานสร้อยพระนามให้เป็นนามของมูลนิธิหมายถึง “บ่อเกิดแห่งความดี” และปัจจุบันมูลนิธิคุณากรได้รับพระมหากรุณาธิคุณทรงรับมูลนิธิไว้ในพระราชูปถัมภ์ โดยมีวัตถุประสงค์ ให้ความช่วยเหลือลูกจ้างที่ประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานและได้รับความเดือดร้อน ให้การฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ จัดหาทุนอุปการะเลี้ยงดู อุปการะเสริม การฝึกอาชีพ รวมทั้งให้กู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพโดยไม่คิดดอกเบี้ย เพื่อให้ลูกจ้างช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่เป็นภาระของนายจ้าง รัฐบาลและสังคมส่วนรวม ปัจจุบันมูลนิธิคุณากรยังให้ความช่วยเหลือลูกจ้างผู้ประกันตนอีกด้วย

มูลนิธิได้ให้การช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่คนพิการ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. ให้กู้ยืมเงินแก่ลูกจ้างพิการเนื่องจากการทำงาน เพื่อประกอบอาชีพอิสระหรือให้เปล่าแล้วแต่กรณี

2. ให้การอนุเคราะห์แก่ลูกจ้างพิการเนื่องจากการทำงาน เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานด้วยการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ

3. ให้การอนุเคราะห์อื่น ๆ ที่จำเป็นแก่ลูกจ้าง และคนทำงาน ตามแต่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควรเป็นกรณีเฉพาะราย

เป้าหมาย

ลูกจ้างพิการเนื่องจากการทำงาน

หลักฐาน

1. บัตรประจำตัวประชาชน
2. สำเนาทะเบียนบ้าน
3. หลักฐานที่แสดงว่าพิการจากการทำงาน
4. ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน

เงินกู้ อัตราดอกเบี้ย และการชำระคืน

1. กู้จำนวน 20,000-40,000 บาทหรือแล้วแต่ความเหมาะสม
2. ไม่มีดอกเบี้ย ไม่กำหนดระยะเวลาผ่อนชำระคืน แต่ต้องผ่อนชำระอย่างต่ำ

เดือนละ 500 บาท

การค้ำประกัน

ให้ผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นผู้ค้ำประกัน

ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และคณะ (2543, น. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง โอกาสการประกอบอาชีพของผู้พิการระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการหาตลาดแรงงานและความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพของผู้พิการในการทำงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยใช้แบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่มีนโยบายการจ้างงานคนพิการ เหตุผลที่ไม่จ้างงานเนื่องจากไม่มีตำแหน่งงานที่เหมาะสมและไม่มีคนพิการมาสมัครงานหน่วยงานที่มีการจ้างงานคนพิการคือหน่วยงานภาคเอกชน แต่เมื่อเข้าไปทำงานแล้วจะพบปัญหา คือการทำงานที่ไม่ได้มาตรฐาน และการมีปัญหาด้านการปรับตัว อย่างไรก็ตามถ้าจะให้คนพิการได้มีโอกาสการทำงานหน่วยงาน ก็จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ อาทิ ตำแหน่งงาน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดบริการด้านสาธารณะด้านการเดินทาง การส่งเสริมงบประมาณ การลงทุน และที่สำคัญคือ ความสามารถของคนพิการในด้านทักษะฝีมือแรงงาน ซึ่งจะทำให้มี

โอกาสในการทำงานมากขึ้น ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยนี้คือ รัฐต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการจ้างงาน ส่งเสริมให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะเพื่อช่วยให้คนพิการเข้าถึงบริการจัดหางาน และการกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจรับคนพิการเข้าทำงาน รวมถึงการปรับทัศนคติของคนพิการในทางบวก ด้วยการพัฒนาศักยภาพและฝึกฝนอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน

ศรัณยา เชื้อหอม (2548, น. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความต้องการของคนพิการในการเข้าถึงบริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ (E-Banking) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการประกอบอาชีพของคนพิการ การเข้าถึงบริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ของคนพิการ ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงบริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ของคนพิการ และความต้องการในการเข้าถึงบริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ของคนพิการ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการ แนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพคนพิการ แนวคิดเกี่ยวกับการเข้าถึง การให้บริการของธนาคารและบริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ การออกแบบสภาพแวดล้อมสำหรับคนพิการและเทคโนโลยีเพื่อคนพิการ โดยเป็นการศึกษาเชิงสำรวจประกอบด้วยการพรรณนา ผลการศึกษาที่ได้คือการเข้าถึงบริการของธนาคารคนพิการสามารถเข้าถึงบริการธนาคารได้น้อย และไม่สามารถใช้บริการได้สะดวกเมื่อมาติดต่อกับธนาคาร ในด้านอุปสรรคในการเข้าถึงบริการธนาคารของคนพิการ จะพบว่าคนพิการมีความพยายามในการปรับตัวให้เข้ากับบริการต่าง ๆ ที่ธนาคารมีอยู่ในด้านความต้องการคนพิการมีความต้องการให้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและปรับปรุงบริการที่มีอยู่ให้ตอบสนองตรงตามประเภทความพิการที่มีอยู่ ในส่วนของภาครัฐ มีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนและมีมาตรการที่ให้เห็นความสำคัญและให้คนพิการได้รับสิทธิเท่าเทียมกับคนปกติในสังคม

สุดา นุ่มพุ่ม (2549, น. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความมั่นคงในอาชีพและรายได้ของคนพิการที่ผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ของมูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะงาน อาชีพ และรายได้ของผู้พิการ ปัจจัยด้านครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการประกอบอาชีพรายได้รวมทั้งความมั่นคงอาชีพและรายได้ของผู้พิการ โดยใช้ทฤษฎีจูงใจของดักกลาส แมคเกรเกอร์ (McGregor's Theory of Motivation) และทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮอริเบอร์ก (Two-Factors Theory) รวมไปถึงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ แนวคิดที่เกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ แนวคิดการพัฒนาศักยภาพคนพิการ และแนวคิดความมั่นคงในการทำงาน ผลการศึกษาที่ได้มาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มประชากรจำนวน 2 กลุ่มคือกลุ่มคนพิการที่ผ่านการอบรมหลักสูตรและพัฒนาคนพิการ และ

กลุ่มสถานประกอบการหรือนายจ้างที่จ้างงานคนพิการ โดยจะพบว่าคนพิการที่พิการภายหลังจะปรับตัวได้ยากกว่าคนพิการที่พิการมาแต่กำเนิด และครอบครัวก็เป็นส่วนสำคัญในการที่จะให้กำลังใจแก่ผู้พิการ การทำงานจะอยู่ในภาคธุรกิจเอกชนเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยที่ภาครัฐจะรับคนพิการเข้ามาทำงานน้อยมาก คนพิการส่วนใหญ่จะไม่มี ความมั่นคงในอาชีพและรายได้ รายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอกับรายจ่าย และเห็นว่ารายได้ที่ได้รับไม่เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ แต่นายจ้างกลับพิจารณารายได้จากคุณวุฒิแทนที่จะพิจารณาจากความรู้และความสามารถของคนพิการเหล่านั้น

ศรันย์ดิษฐ์ เบญจพงศ์ (2552, น. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัญหาเร่งด่วนในชีวิตการทำงานของลูกจ้างพิการ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการเร่งด่วนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างเดินทางไปทำงานและในสถานที่ทำงานของลูกจ้างพิการ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับความพิการ แนวคิดสิทธิสากลว่าด้วยการทำงานของคนพิการ แนวคิดมาตรการสนับสนุนการจ้างงานสำหรับคนพิการ แนวคิดด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ และกฎหมายส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจจากกลุ่มลูกจ้างที่พิการทางกายหรือการเคลื่อนไหวและลูกจ้างพิการทางการมองเห็น ผลการศึกษาที่ได้จะพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ คือการที่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการสำหรับใช้ระหว่างการเดินทางไปทำงาน และเป็นอุปสรรคอย่างมากในการใช้ชีวิต ซึ่งสภาพแวดล้อมดังกล่าวไม่ได้มีการจัดทำหรือออกแบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับคนพิการในการที่จะใช้ประโยชน์ได้ และความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการเร่งด่วนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างเดินทางไปทำงานและสถานที่ทำงานของลูกจ้างพิการ จะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์กันน้อยมาก ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและสภาพจิตใจของผู้พิการที่ทำงานในสถานที่นั้น ๆ ได้

กรอบแนวคิดในการศึกษา

